

טורי שוארץ אברהם

87558

בן רחל ויוסף

נולד ב- 1930

התגייס לצה"ל ב- 10.5.1948

שרת בגדוד "ברק" (12)

נפל ב- 5.1.1949

במבצע "חורב" ליד רפיח.

שוארץ אברהם

בן יוסף ורחל. נולד ב־1930 ברומניה. התנסה
בנסיונות דור חורבן גלות־אירופה והגיע
לארץ כמעפיל דרך קפריסין ב־21.12.1947.
הצטרף למשק יגור והתבלט מאד בחברה
החדשה כאיש ישר וטוב־לב מטבעו, שקט
ועדין. מצב בריאותו לא הרשה לו להתגייס
בין הראשונים, ורק ב־10.5.1948 גויס
לצה"ל. זמן קצר אחר התגייסותו הגיעו
הוריו לארץ ושוכנו באחד הכפרים הנטושים.
מצא לו חברה בארץ ועמד לשאתה לאשה

ורקם חלומות על חיי שלום במולדת המשוחררת.

נפל בגבי, על־יד רפיח, ב־5.1.1949. היה קבור בגבולות. ב־11.8.1949
הועבר למנוחת־עולמים בבית־הקברות בחיפה.

גדוד "ברק"

מבצע "חורב"

בסוף דצמבר 1948 ובראשית ינואר 1949 השתתפה חטיבת גולני, כחלק מכוחות פיקוד הדרום (חזית ד'), במבצע 'חורב' (מבצע ע') - גדול מבצעי צה"ל במלחמת העצמאות. מטרת מבצע 'חורב' הייתה מיגור הצבא המצרי הפולש וגרושו משטח ארץ-ישראל. המבצע, בשלבו הראשון, נועד לחסל את הזרוע המזרחית של הצבא המצרי, (בציר ביר-עסלוג' - עוג'ה-אל-חפיר), תוך כדי ריתוק הזרוע המערבית (בציר עזה - רפיח - אל-עריש) והטעייתה בפשיטות ובפעולות חטודה. חתקפות הריתוק וההטעייה בגזרה המערבית בוצעו על ידי חטיבת גולני.

ההתקפה על 'משלט 86', הרכס שבין חאן-יונס לדיר-אל-בלאח, במרחק 2 ק"מ בלבד ממסילת הברזל עזח - רפיח - אל-עריש, חייתח המאמץ חקיקרי של חטיבת גולני בפתיחת מבצע 'חורב'. בשעה שפלוגה מגדוד 'ברק' (12) תפסה את משלט 108 ומשוריני גדוד 19 פשטו על עבאסאן, נכבש 'משלט 86' על ידי חיילי גדוד 'גדעון' (13); אלא שבגלל תנאי החורף הקשים במיוחד, סופות החול, גשמי הזעף וההפגזה המצרית, לא הגיעה שיירת האספקה והנשק המסייע, לרבות מרגמות 3 אינץ' ותותחי נ"ט, אל המשלט. למחרת, ערכו המצרים, במשך כל חיום, התקפות נגד רצופות של כוחות חי"ר ושריון גדולים בסיוע 'להביריס' מוסעים. ובשעה 14.30 אחה"צ נאלצו לוחמי הגדוד לעזוב את 'משלט 86' ולסגת תוך אבידות כבדות.

השלב השני של מבצע 'חורב', קרבות רפיח וצומת רפיח (3 עד 8 בינואר 1949), החל לאחר שאולטימטום בריטי-אמריקאי אילץ את צה"ל לסגת משטחי חצי האי סיני. לפיכך, נעשה מאמץ להכות את המצרים בתחום ארץ ישראל על ידי התקפה מתואמת על מתחמי רפיח. הפעם הופעל גדוד 'ברק' (12), במטרה לכבוש את 'משלט בית הקברות' והמשלטים שלידו, החולשים על מחנות רפיח, ולחסום את כביש עזה - רפיח. שוב נאלצו לוחמי הגדוד, לאחר שכבשו את המשלט, לעמוד באתקפות נגד רצופות של חיל הרגלים המצרי, הנתמך בטנקים, זחלים נושאי 'להביורים' וסיוע ארטילרי צמוד וצפוף.

לאחר יומיים של קרבות הגנה עזים, ביקשו המצרים מו"מ לשביתת-נשק, והקרבות בחזית נפסקו.

מטח החטיבת-גולני
ה' בכסלו תש"ט 1.12.48
בדרך אל הנגב.

פקודת-יום

חיילים ומפקדים!

החטיבה בדרך לחזית-הדרום — אל הנגב. אנו עוברים את מקור-מחצבתה של החטיבה, את מרחב-הצפון, מאחורינו — מערכון קשות ועקובות מדם — נצחונות אשר טיהרו ושחררו את העמקים והגליל והדפו את הפולש אל מעבר לגבולנו. מאחורינו — מאמצים בלתי-פוסקים בהתארגנות, באימון ובחישול המסגרות — פעולה אשר התבססה על לקח השלבים הראשונים של המערכה.

אנו עוברים לחזית, אשר שבועות מספר קודם רדתנו, סאנו בה קרבות גדולים, — נפרצה הדרך אל הנגב הנצור. תפקידים רבים נכונים לנו בחזית זו, החדשה עבורנו. נחאיס עצמנו למרחב החדש וללימודו. אנו מביאים עמנו למרחב-פעולתנו החדש-נשיון-יקר, ערכים שרכשנו בגליל ובעמקים, מסגרות מאורגנות ומגובשות, רוח-איתנה, כל אלה — ודריכות ונכונות ללמוד.

יזכור כל חייל ומפקד בחטיבה וידע, כי קשיים שאולי לא היכרנום עד כה, עומדים בפנינו. אך עם זאת — גם רבים הם הסיכויים. אם גרמה הפוגה, פה ושם, להרגשות-סיוס ונעילה — הרי עכשיו יש לעקור, בכל-תוקף, תופעות מסוג זה, מתוכנו.

החטיבה, שלא הכיבה בקרבות-הצפון, דרוכה לקראת מבחניה החדשים. נישא בגאון את מעללי החטיבה בעבר — סימן-דרך לנו לעתיד.

לוחמי-החטיבה — קדימה!

מפקד-החטיבה

פגשתי אותו בלב המדבר.
יפה שקיעת-שמש ללב עצוב.
ציירתי לו עץ וכבשה על נייר,
והוא הבטיח לי שישוב.
הנסיך הקטן מפלוגה ב'
לא יראה עוד כבשה שאוכלת פרח.
כל שושניו הן קוצים כעת
זליבו הקטן יקפא כקרח.
ואם אי-פעם תגיעו לכאן
תדעו, שכאן הוא חרש צנח.
קול הנפילה מעולם לא נשמע
בגלל החול הרך.
והיה אם יופיע שם ילד קטן
שפניו שותקות ושיער לו זהוב,
תדעו שזה הוא - הושיטו לו יד
ולטפו את אבק-המדבר מעיניו.
חסד קטן עימי תעשו:
כתבו נא מהר לכל אמהותינו,
הנסיך הקטן הנה חזר אלינו.
הנסיך הקטן מפלוגה ב'
לא יראה עוד כבשה שאוכלת פרח:
כל שושניו מתייפחות כעת,
כי ליבו הקטן קפא כקרח.

מקודת יום

צבא חזית הדרום!

קרבי השחרור הגדול, אשר פתחנו בו במחצית-תשרי, לא נסתים עדין —
אולם הביא לנו יבול ברכה: —

קוי האויב נפרצו ללא תקנה,

הנגב שוחרר והתחבר לנצח עם המדינה,

מאות מבין הפולשים מצאו את מותם בשדה-הקרב,

מאות מאנשיו נפצעו ומאות נפלו בשבי,

חטיבה שלמה ממבחר צבא-מצרים מכותרת בשטח צר ומוקפת ע"י
כוחותינו ללא-תקוה להחלץ.

הקוים המצרים — מהרי חברון במרחק ועד היט, מאשדוד בצפון ועד
למבואות עזה בדרום — התפוררו.

בית-גוברין, אשדוד ומגידל, בירת הנגב — באר-שבע ועוד עיירות
וכפרים רבים נפלו לידינו.

יד-מרדכי וניצנים שוחררו.

נגבה ועוד שורת ישובים-לוחמים נשמו לרוחה והחלו במלאכת שיקום
עם הרחקת אימת-הפולשים.

הלחץ המצרי על דרום-ירושלים פג.

נכבשה הדרך לעמק-הערבה המחבר את ים-המלך עם מפרץ-אילת.

סדום שוחררה מן המצור והבדידות והתחברה לארצנו.

נסיונות האויב לחדור ללב-הנגב זה מקרוב נסתיימו בנצחוננו
ובמפלתו.

הפולש נדחק לשני קוי הגנה צרים — האחד לאורך-החוף בין עזה
לרפיח והשני בדרום-מזרח הנגב בין ביר-עסלוג' ומדבר-סיני. כוחותינו
מרוחקים ממרכזי-העורף והתגבורות שלו. פחד צבאנו-המנצח נפל על חיילי
האויב.

אולם המלאכה טרם הושלמה. ההפוגה שהוטלה עלינו ע"י עזרת-
האומות האטה את קצב-המלחמה ובלמה את מימדי ההתפוררות של האויב,
לא נספס את המערכה ותוצאותיה הכבירות, באשר טרם נסתיימה.

האויב אזור את שארית-כוחותיו ובכונתו להנחית לנו מכה על-מנת להציל
את כבודו אשר הושפל. נקדם, איפא, את מזימתו במהלומה ימבזנת ומוחצת נטיל
את גייסותיו אל מעבר לגבול מדינת-ישראל ונשחרר את שארית-שטח-הנגב
הנתונים עדין בצפרניו.

מבצע זה חייב לסיים את אשר החלו המבצעים הקודמים, וכשם
שיכולנו לאויב — בזכות הכוח והרוח של חיילינו מחיל-הרגלים ויתר
החילות והשירותים, אשר התלכדו יחד לצבא-שלם הפועל לפי פקודה
אחת — נוכל לו גם עתה.

חברים-לוחמים! עם-ישראל בארץ ובתפוצות בוטח בצבאו, העם
מאמין בלוחמי-חזית-הדרום ומיחל לנצחון-סופי ומכריע על הפולש.

כבעבר כן גם הפעם — לא נכזיב.

למיוגורם הסופי של פולשי מצרים, למען החשת השלום —
לקראת הנצחון — נפתער על האויב.

(—) יגאל אלון, אלוף

מפקד החזית.

הקרב בו נפל אברהם ז"ל

חקרב על משלט בית הקברות

ההתקפה על משלט בית-הקברות נועדה ל-3 בינואר. בלילה שלפני כן יצא לשם פטרול סיור קטן. תפקידיו היו לבדוק את השטח ולהשתדל להבהיץ גם בסוג הביצורים שבמקום ובטיבם.

בהגיע אנשי הפטרול למרחק של כ-300 מ' מן הגדר הסובבת את המשלט, התחילו לנבוח כלבים, (המקום היה זרוע חושות ערביות שנעזבו). מיד נחלק הפטרול: — שנים מן האנשים פנו הצדה ומשכו בעקבותיהם את הכלבים, בעוד ששני האחרים חדרו דרך הגדר החיצונית והתקרבו לגדר הפנימית של המשלט (המרחק בין גדר לגדר היה כ-80 מ'). הם סירו היטב את הסביבה בחפשו את הדרך המתאימה ביותר להתקדמות הכוח.

לפי התכנית הוצרכה הפעולה להיות התקפת-לילה שקטה. הנחנו שנפרוץ את הגדר החיצונית בלי שיבחינו בנו. ההסתערות תבוא כשהכוח יוחדר לשטח שבין שתי הגדרות, והגדר הפנימית תפוצץ ע"י בונגלור-טורפדו.

נוסף לאנשי פלוגתי, צורפו אלינו מקלע בינוני ומרגמה בת 81 מ"מ, וכן 4 חבלנים עמוסי בונגלורים ומכשירים לגלוי מוקשים. נוסף לכך עמדו תותחים לרשותנו, לסיוע ישיר לנו ולכוח השני אשר צריך היה במקביל לנו להשתלט על משלט 102.

יצאנו עם ראשית הלילה. הדרך עד ליעד עברה ללא כל תקלות, אף כי גמשכה יותר זמן משצפינו. משהגיעה היחידה למרחק של 400 מטר מהגדר ניתנה לאנשים שהות למנוחה כי עיני מהדרך הארוכה. חולית מקצצי הגדר נשלחה קדימה, להכשיר את מעבר הכוח. החוליה הגיעה למקום בסדר. הסמל, שהיה אחראי על היחידה, טעה בדרכו חזרה, והגיע אלי רק כעבור זמן רב ביותר. העיכוב הממושך הזה בביצוע הניע אותי לחשוב שהגדר החיצונית עדיין לא קוצצה, וחששתי על כן לתקלות. נתתי איפוא, הוראה לתותחים לפתוח באש-טיווח, שיהיו מוכנים לסייע, על כל צרה שלא תבוא.

התותחים פתחו באש. הטוח היה מופרו. פקדתי להקטין את הטוח ואף על פי כן לא הצלחנו לפגוע במשלט. החלטתי על כן להפסיק את האש ולחזור לתכנית הראשונית — הסתערות שקטה, אף כי חששתי קצת, שההפגזה עוררה את המצרים וגורם ההפתעה בטל. קיויתי, שאי המשכת ההפגזה תבטל את הכוונות.

היחידה התקדמה בשקט עד למרחק 20 מטר מן הגדר החיצונית. כאן פשטו הרובאים את עודף הציוד והתחמושת להקלת ההסתערות וכל מחלקה ריכזה לחוד את חפציה. המקלע הבינוני והמרגמה נשארו מאחור כשהם מוכנים לסייע להסתערות ולהבטיח באשם את האגפים.

היחידה חדרה פנימה דרך הפרצות שהוכנו, והתקדמה בפיקוד הס.מ.פ. עד לטוח של כ-50 מ' מהגדר הפנימית. האויב הרגיש בהם ופתח באש ממכונת "ויקרס",

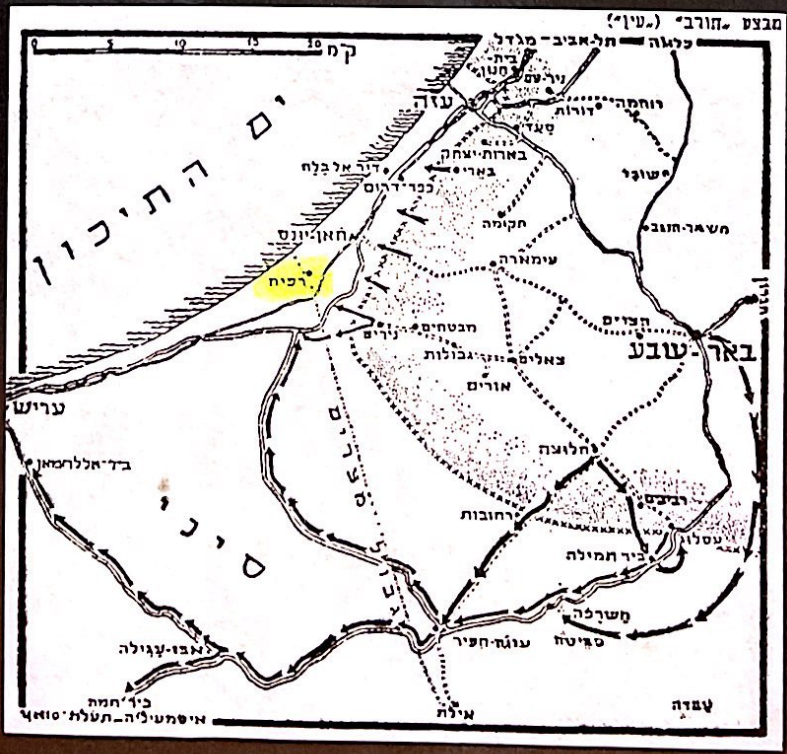

ומיד לאחריה פתחה באש מכונה נוספת. מיד ניתנה פקודת האש לאנשים. החבלנים התקדמו, פוצצו את הגדר והמחלקות הסתערו פנימה. כייבוש המשלט לא ארך, אלא דקות מספר. נתפסו שבויים, ביניהם מפקד המשלט, קצין בדרגת לויטננט. 2 מכונות ויקרס, 2 מרגמות 3" איטלקיות, מקלעים ורובים. המשלט היה מחופר יפה עם תעלות קשר למעלה מהראש ובונקרים לשכון, ש"ר ותחמושת, ואפילו בונקר מגורים לקצין.

התחלנו מיד לארגן את האנשים להגנה היקפית ולחפור עמדות לעבר רפיה. כל הצויד העידף, שנפרק בתהילה — הוכנס פנימה, וכן רוכזו כל הפצועים. בונקר המגורים של הקצין הפך למרפאה. האנשים נצטוו שלא להתרוצץ מעל לעמדות מחשש הפגות המקום. מפי הקצין נודע, שהמקום טווח למפרע ע"י התותחים המצרים, ואמנם, כעבור שעה התחילו תותחי 25 ליטראות בהפגזה, אך היתה זו הפגזה דלילה, שלא הפריעה לנו.

זמן קצר לאחר הכיבוש הגיע הדרג השני ועמו ציוד נוסף, תחמושת, 2 תותחי ג.ט., כלי-התפרות, ומוקשים ג.ט. המכונות ההזירו את הפצועים והשבויים. בטרם נספיק להתחפר היטב לכיוון רפיה ולהציב את התותחים הג.ט. במקומם, — האיר השחר. לפנינו, במרחק 800—1000 מטר בערך, עמדו בשורה כ-9 טנקים וכמה משורינים. הטנקים נדמו ממרחק זה כ"שרמנים" אך למעשה, היו אלה טנקים קלים מטפוס "לוקסט", שהספקנו לראותם ולבדקם לפני כן. נתתי הוראה לתת לטנקים להתקרב עד לטווח הפגיעה של התותח הג.ט. ורק אז לפתוח באש. רוח האנשים נפלה במקצת, משנודע להם כי משלט 102 לא נכבש, וכי אנו עלולים לספוג את כל כובד ההתקפה. המצרים החלו בהפגזה, שארכה כשעתיים, מתותח 25 ליט. ותותחים אנטי-אוויריים שבסיסם היה ברפיה. האש של האחרונים פצעה רבים מאנשינו, כיון שמפני מהירות הקלעים לא יכולנו לשמוע את הנקישה הראשונה הם התפוצצו מעל ראשינו לפתע פתאום. הטנקים המצרים התחילו לזוז, כשהיל-הרגלים רץ בעקבותיו, כיתה מאחורי כל טנק. מימין נפתחה עלינו אש של מכונות-ירייה. מכונות משא משלנו, שהביאה את התותח, נתקעה לפני העמדה וגרמה להסתרת

מפת הקרב על רפיה המקום בו נפל אברהם ז"ל

כל החוית מעיני התוחחן ולוע תותחח. בשעה שהטנקים החלו להתקדם, אי אפשר היה להגיב. רב־סמל הפלוגה קפץ על המכונית תחת מטר־אש, הצליח להניע את המכונית ולהזיזו למאחורי המשלט.

כשהגיעו הטנקים לטוח של כ־500 מ', פתח התוחח הנט. באש והרס טנק אחד. מיד עברה תרועת שמחה והתלהבות בין האנשים, כל הנשק מכוון אל האויב. מיד לאחר מכן הושמדו עוד 4 טנקים ו־2 משוריינים שהספיקו להתקדם בינתים עד לטוח של 300 מ' מרגמות ה־2" עשו שמות בחיל הרגלים וכן הפיאטים שירו בזוית מוגבהת. הרובאים צלפו לעבר כל טנק שנפגע כלפי אנשי הצות שהחלו קופצים החוצה. מיד חזרו הטנקים על עקביהם וברחו. כשהם מסתתרים מאחורי קפלי קרקע וצולפים על המשלט בתוחי 37 מ"מ.

משנהדפה התקפה זו, ההלה מיד הפגזת תותחים, שנמשכה ארבע שעות ללא הפסק, בלוית פגזי עשן. פעם בפעם היתה לנו הפוגה קצרה, משהרעיש חיל האויר שלנו את עמדות המצרים. ברגע כזה היתה כל הפגזה נפסקת מחשש התגלותן של עמדות התותחים המצריות.

בשעה 11.00 נערכה התקפה שניה של טנקים, הפעם בשיעור מועט יותר. חיל הרגלים התקדם מאחוריהם עד לטוח של כ־600 מ' ולא הוסיף. הנחונם שיתקדמו והשמדנו ארבעה טנקים. יתרם ברחו מיד ולא המשיכו בהתקפה.

כעבור זמן מה ההלה התקפת־נגד שלישית. הפעם היה זה חיל הרגלים שניסה להקוף בסיוע ארטילרי ו־2 זחלים יורקי להבות, תותחינו הנט. הוצאו מכלל שימוש כתוצאת ההפגזות, וכך יכלו הזחלים להתקדם עד ל־100 מ' מהמשלט. מחלקות חיל־הרגלים הגיעו עד לטוח של 30 מ' מהמשלט. התכוננו כבר לקרב כידונים. אולם התקפה זו של האויב לא נוצלה על ידם כראוי. אשם לא היתה אפקטיבית, פרט להשפעה פסיכית על האנשים, שנפגשו בפעם הראשונה בנשק כזה.

היה זה רגע שלא ישוער. לרשותי היה מנין קטן, כ־30 פצועים מתוך 80 הלוהמים שעמדו לפקודתי. הנשק נסתם בחול ורובו לא היה כשר לפעולה והעמדות אף הן לא היו מותקנות במידה מספקת (מחוסר זמן). אנשי המטה סביבי כבר ערכו בקבוצי מולוטוב לקדם את פניהם, וחלק בדק את נשקו. ברגע זה הפעיל אחד הבהורים פיאט, ולאחר מספר יריות האליח לפגוע בזחל. זה נסוג מיד ואחריו גם חברו. חיל הרגלים של האויב, שנשאר ללא סיוע, הפך את פניו והחל לסגת. הם ברחו, כשאנשי הפלוגה והמכיינים עושים בהם שמות. למעלה מ־150 הרוגים נמצאו אח"כ בשטח, לבד מאלה שהוצאו ופצועים עד אין מספר, שנאספו מן השדה בחסותם של דגל לבן ורופאים. בהוכחם, שלא יוכלו לשוב ולכבוש את המשלט, החלו המצרים לגדר מיד את המחנה הקטן, שהיה במרחק של 1200 מ'.

רפיה היתה לפנינו — היינו בשעריה. האויב המשיך בהפגזה עד הלילה. בהפגזה נהרגו עוד כמה אנשים. מן הפלוגה נהרגו סה"כ 8 אנשים. התוחח הנט, שהשמיד את 5 הטנקים הראשונים נהרג בערב, בהפגזה. בלילה הוחלפה הפלוגה באחרת. שהיתי במשלט עוד 24 שעות על מנת להכניס את המפקד החדש בעכי הקורה של זירת הקרב.

הנופלים בקרב הוחזרו ל"גבולות" ושם נקברו. היחידה חזרה לבסיס אתורנית לשם נפישת מועטת. בס"ה הושמדו בקרב זה 9 טנקים מטיפוס לוקוסט ו־2 משוריינים, כמה טנקים ניווקו (שנראו נגזרים ע"י טנקים אחרים) ו־2 זחלים. קרב זה היה למעשה הקרב האחרון בנגב, מיד לאחר מכן נשתררה הפוגה ובעקבותיה באה שביתת־הנשק.

יצחק שופטרמן

היום בו נפל אברהם ז"ל

יום האסרבה

4.1.49 — בגורח הרומית ככשה יתורה'אתות שני משלטים תרחוקים כ"ד ק"מ מנרוב'מזרח לצומת אל'עריש—רסיה—עוגיה.
 בלילה ניסחה יחידה מנדוד 'גדעון' לכבוש שוב את משלט 102 מצפונה, חמצרים הדפו גם את ההתקפה הזאת, ואנשינו נסוגו משם חזרה. יחידת'גיפים מגורדה'ששיתת קשטה על אבו'מועמר שמצפון'מזרח לגזרת'תלחימה.

5.1.49 — משלט נוסף — 'הגר' מדרום למשלט בית'הקברות ובתמשכו של הרכס — נטמס בלילה ע"י אנשי גדוד'הפשיטה ו'מרק'. המצרים ממשיכים בהפגות שני המשלטים.

— משלטי'הצומת נכבשו ע"י הכוחות הפועלים מכביש עוגיה.
 — חבלני'הנגב' סוצרו רכבת'אספקה מצרית שחניעה מכיוון אל'עריש.
 -- החסימה פגעה כטור שניסה לפרוץ מאל'עריש לרסיה, ותזסתה חזרה באבידות.

אִסְפוּ מִלְחָמָה מִן הָאָרֶץ
שׁוֹתֵי עַל עֵפֶר אֲהַבָּה
נִסְכוּ שְׁלוֹם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ
הֲרַבִּי אֲהַבָּה בְּקֶרֶב שְׂדוֹת
חֲשִׁכוּ מֵיַד הֲרַבִּי הַשֹּׁבֵי

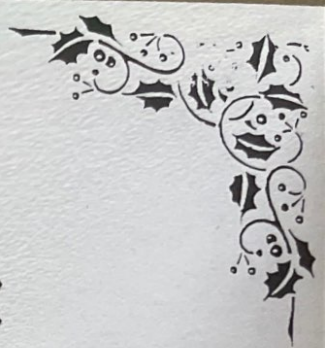
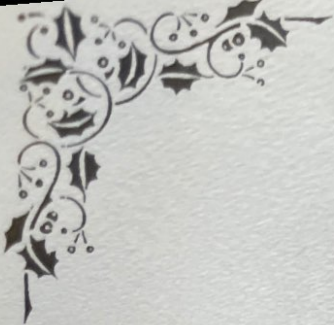
מתוך "האלה ענת", כתבי אוגרות
המאה הארבע-עשרה לפנה"ס

על הנגב יורד ליל הסתיו
ומצית כוכבים חרש חרש
עת הרוח עובר על הסף
עננים מהלכים על הדרך

כבר שנה, לא הרגשנו כמעט
איך עברו הזמנים בשדותינו
כבר שנה, ונותרנו מעט
מה רבים שאינם כבר ביננו

אך נזכור את כולם
את יפי הבלורית והטוהר
כי רעות שכזאת לעולם
לא תתן את ליבנו לשכוח
אהבה מקודשת בדם
את תשובי בינינו לפרוח

הרעות, נשאוך בלי מילים
אפורה, עקשנית ושותקת
מלילות האימה הגדולים
את נותרת אדירה ודולקת

הרעות, כנערייך כולם
שוב בשמך נחייך ונלכה
כי רעים שנפלו על חרבם
את חייך הותירו לזכר.
ונזכור את כולם....

